

Cziczó Attila:

GYENGE **VAGYOK**

dráma

©2010

www.cziczo.hu

s z e r e p l őr k

Miklós (férfi)

Martina (anya)

Erkel Lili (lány)

Szín. Egy nappali, benne amerikai konyha. Fotel, kanapé, kávézó asztal, polcok könyvekkel, fényképekkel. Oldalt egy íróasztal, rajta monitor.

A színváltások Miklós gondolatai felnagyítva. A helyszínek mindig a megidézett filmjelenethez kötődnek. Ilyenkor fény- és hangeffektek jelzik, hol játszódik éppen a történet.

1.

(Szoba. Félhomály. A *Joy Division*tól a „Dead Souls” szól halkán. Miklós ül háttal a nézőknek, kezében kamera. Kicsavart testtel a nézőkre néz.)

MIKLÓS (nézőknek) Ősz van. (csend, újból háttal fordít) Éltem eleget. Sokat is. Túl sokat. (csend)

(Felugrik, mászkál, visszaül, kazettát visszatekeri, újból indítja a felvételt.)

MIKLÓS Ősz van. (csend) Ősz van, és menni kéne! Menni kellene... (csend) Anyámmal élek. (csend)

(Kazettát visszatekeri, újból indítja a felvételt.)

MIKLÓS (zihál, majd lenyugszik) *Én láttam olyan dolgokat, amiket el sem hinnétek. Minden pillanat elveszik az időben. Mint könnycseppek az esőben. Az időm lejárt.* (csend) Végeztem...

(Ajtócsapódás, erős fény, érkezik Martina.)

MARTINA (sietve pakol) Mindig ez a nyomasztó sötét vár itthon. (nem néz Miklósra) Ettél? Elhívtam egy lányt a tanszékről. Segítesz neki az esszéjében. Valamit csinálnod kell, fiam. (megáll, csak most néz rá) Már megint? (csend) Miért csinálod ezt, Tökike? (megpusztilja Miklós fejét) Mosd meg a hajad, büdös vagy. És szellőztess ki! Mint egy nyomortanya... (kintről) Figyelsz rám?

MIKLÓS (nem válaszol)

MARTINA (hangja) Egy vidéki leányzó, magabiztos fejtartással, kíméletlen mosollyal. Nem egy szimpatikus hölgyemény, de a dékán ajánlott neki. Nem mondhattam nemet. Ebben a helyzetben jobb, ha az ember nem mond nemet. Van még két évem a nyugdíjig, azt kell csak kibírnunk. Aztán nyugalom lesz. Különben meg jót tesz egy kis társaság. (bejön) Próbálj meg embert varázsolni magadból. Figyelsz rám? (megpuszilja) Elhagyod magad. Fiatal vagy még, nagyon fiatal. Apád volt ilyen fiatal, amikor... Tökike, ne csináld ezt velem! (csend) Ne csináld! (illegeti magát) Hogy tetszem?

MIKLÓS Szép.

MARTINA (rohan) Elvirával könyvbemutatóra megyünk. Nyolc körül jövök. (kimegy)

MIKLÓS (azóta sem mozdult)

(Színváltás. Vörös fényben álomszerű elképzelt jelenet – ez később többször visszatér. Zene: „Tears in Rain”. Félhomály, esik az eső. Reklám feliratok felvillanó fényei vakítanak. Fentről két turbina lassan forgó árnyéka töri meg az erős fényt. Miklós lóg egy ház tetejéről kiálló vascsövön, nehezen tartja magát. Nyög, egyre hangosabban zihál, szinte már üvölt.)

(Újra a jelen. Kopogás. Miklós felugrik, vár. Újabb kopogás.)

MIKLÓS Ki az? (csend, majd újabb kopogás) Ki az?

(Nincs válasz. Lassan nyílik az ajtó, lépések. Miklós keres valamit, amivel védekezhetne: a porszívó csövét emeli fel.)

LILI (félénken jön be) Hahó!

MIKLÓS Ki maga?

LILI Jó napot. Erkel Lili vagyok. Az édesanyjával beszéltem meg, hogy jövök...

MIKLÓS (leereszti fegyverét) Ja.

LILI (feszült csend) Nem mondta az édesanyja?

MIKLÓS Mondta. (csend) Miki vagyok. (köhint) Miklós. (közelebb hajol) Én ismerem magát.

LILI Nem hiszem... (nyújtja a kezét) Erkel Lili.

MIKLÓS (csend) Elnézést, azt hittem... Leül?

LILI (leül) Köszönöm.

MIKLÓS (nem néz a lány szemébe)

LILI (körülnéz) Hát itt él a gazdig!

MIKLÓS (nem érti)

LILI A gazdasági igazgató... az édesanyja.

MIKLÓS Anyám? Itt. Itt él. Itt élünk.

LILI Szép környék.

MIKLÓS (csend) Miről lenne szó?

LILI Egy filmes esszét kell megírnom. EU-s pályázat. Lisszabonba. Van még idő, jövő télen kell majd beadnom. Nem kell sietni. De nem megy. Egyedül nem. Ezért keresek egy konzulentst, aki segítene felkészülni.

MIKLÓS Igen. Én nem vagyok ugyan tanár, de... segíthetek.

LILI (zavarban) Igen...

MIKLÓS Igen... (csend) És miről lenne szó?

LILI (nyomogatja a mobilját, majd olvas) Globalitás, lokalitás, multikulturalitás a mozgóképi... Bocsánat, nem ez az. (keresgél) Igen! (olvas) Realitás és elvonatkoztatás a populáris műfaji filmek dialógusaiban.

MIKLÓS Jó cím. (feláll, keresgél a könyvei között) Majdnem minden szavát értem. (nevet) És miről kell írnia?

LILI Nem tudom... A pénzről még nem beszéltünk...

MIKLÓS Milyen pénzről?

LILI Az órákéért, gondolom, fizetni kell!

MIKLÓS Sok lenne?

LILI Mi?

MIKLÓS Óra.

LILI Nem tudom. Amíg nincs kész.

MIKLÓS Hm... Nem kérek pénzt.

LILI De azt nem lehet!

MIKLÓS Kell?

LILI Óradíjat? Szeretnék.

MIKLÓS Mennyit?

LILI Nem tudom. Háromezer szokott lenni.

MIKLÓS Akkor legyen háromezer.

LILI Jó. (csend) És hol végzett?

MIKLÓS Mit?

LILI Egyetemet.

MIKLÓS (nevet) Az is kell hozzá?

LILI Az nem. Csak kérdeztem.

MIKLÓS Az Academy of Motion Picture Arts and Sciences¹-en. Hoolywoodban.

LILI Tényleg?

MIKLÓS Az USA-ban.

LILI Az USA-ban?

MIKLÓS Dehogy. Vicc volt. Az AMPAS nem egy iskola. Oscar-díj, tudja. Ez a szervezet ítéli oda. De... Éltem Amerikában. Két évet. A rendszerváltás előtt nem sokkal.

LILI Milyen volt?

MIKLÓS Unalmas. Szorongó. És hosszú volt a hajóút.

LILI Hajóval ment?

MIKLÓS (hirtelen) Válaszoljon, amilyen gyorsan csak tud.

LILI Tessék?

MIKLÓS Képzelve magát egy sivatagba. Sétál a homokban.

LILI (nem érti)

MIKLÓS Hm?

LILI (bizonytalanul) Ez mi?

MIKLÓS Sivatagban van, járka a homokban, és egyszer csak letekint.

LILI (bizonytalanul) Ezt... játsszam el?

MIKLÓS Nem kell. Csak válaszoljon!

LILI Mi a kérdés?

MIKLÓS Mindjárt mondom.

LILI (ideges)

¹ Az amerikai filmművészeti és filmtudományi akadémia (AMPAS).

MIKLÓS Letekint, és egy teknősbékát lát.
LILI (csend) Olyan nincs.
MIKLÓS Milyen?
LILI Teknősbéka. Vagy teknős, vagy béka.
MIKLÓS (csend) Mindegy.
LILI Biológiaiilag nem mindegy.
MIKLÓS Jelen esetben nem fontos.
LILI Jó.
MIKLÓS A teknősbéka hassal felfelé fekszik, süti a hasát a tűző nap. Rugdos a lábával, próbál visszafordulni, de nem tud. A maga segítségével nem. De maga nem segít neki.
LILI Miért nem?
MIKLÓS (felugrik, annyira lelkes) Nagyon jó!
LILI Ez egy teszt?
MIKLÓS Honnan tudja?
LILI Gondolom.
MIKLÓS Ez egy olyan teszt, aminek érzelmi reakciókat kell provokálnia. Folytassuk? (nem várja meg a választ) Írja le egyszerű szavakkal azokat a dolgokat, amikre szívesen emlékszik. Például az édesanyját.
LILI (csend) Miért őt?
MIKLÓS (sejtelmesen mosolyog)
LILI Miért pont az anyámat?
MIKLÓS (csend) Nem fontos. (idegesen mászkál) Nem ismerős?
LILI (dühös) Nem.
MIKLÓS (feláll) Kér egy kávét?
LILI Nem iszom kávét.
MIKLÓS (vár) Akkor én sem.
LILI De miattam nem kell... inkább én is iszom, ha lehet.
MIKLÓS Jó. Milyet szeretne?
LILI Bármilyet.
MIKLÓS Nescafe van. Én azt szeretem. Jó lesz?
LILI Igen.
MIKLÓS Nagyszerű. Hány cukorral?

LILI Kettő.

(Miklós vizet forral, kiskanállal méri ki precízen a kávé és a cukrot. Hosszú percekig készül az ital, megszokott, szertartásos mozdulatokkal. Közben egyszer sem néz Lilire.)

MIKLÓS Tejet?

LILI Ühüm.

MIKLÓS Nagyszerű.

LILI (aprólékosan szemrevételezi a szobát)

MIKLÓS (hozza a csészéket) Ez egy jól megírt dialógus volt.

LILI (nem érti) Tessék?

MIKLÓS A kérdések. Egy filmből voltak.

LILI A teknősös?

MIKLÓS A teknősös.

LILI Nem ismerem.

MIKLÓS (szörcsögve iszik)

LILI Majd... megnézem.

MIKLÓS Mit tanul?

LILI Szociológiát. Angolul. English speaking BA in Sociology.

MIKLÓS (viccesen) És fáj?

LILI (megvonja a vállát) Melyik filmből van?

MIKLÓS Tessék kinyomozni!

LILI (sóhajt, már unja) Jó.

MIKLÓS Hollyworld. Hm? Globowood. Hm?

LILI (érti) Igen?

MIKLÓS Tehát ismerős.

LILI Persze. Hollywood hatása a világ filmgyártására, és viszont. Valami ilyesmi.

MIKLÓS Valami ilyesmi, igen. Akkor vannak alapok.

LILI Azok vannak. (zavarban van) Most mi legyen?

MIKLÓS Még soha életemben nem foglalkoztam diákokkal. Egyszer zsűriztem egy amatőr színjátszó fesztiválon, de ez nem tartozik ide. Évekig egy videótékában dolgoztam. Filmeket néztem. És kölcsönöz-

tem. Elég régóta írok egy újságnak. Mindenféle filmes témákban. A filmtörténelem legfélelmetesebb sikolyai, például. Ilyeneket írok. Meg kritikákat, elemzéseket. (csend) Megfelel?

- LILI (nevet) Meg.
- MIKLÓS Hm. Elvállalom. Ez jó válasz?
- LILI A legjobb.
- MIKLÓS Nagyszerű. (csend) Sokszor mondom?
- LILI Tessék?
- MIKLÓS A nagyszerűt. Sokszor mondom?
- LILI Nem figyeltem.
- MIKLÓS Szerintem igen. Megszokás. Hm.
- LILI (leteszi a csészét)
- MIKLÓS Beszélgessünk?
- LILI Jó.
- MIKLÓS Filmekről?
- LILI (viccesen) Miről másról...?
- MIKLÓS Hogyan határozná meg a populáris filmet, mint műnemet, két szóval?
- LILI Erre biztos van egy válasz.
- MIKLÓS Micsoda védekezés!
- LILI (kérdően néz)
- MIKLÓS Kíváncsi rá?
- LILI Hát persze!
- MIKLÓS Ezt én is gyakran mondom.
- LILI (kérdően néz rá)
- MIKLÓS Ja... Szóval. Populáris az a film, amin nevetünk vagy sírunk.
- LILI Hú! Tömör, de pontos megfogalmazás. (nevet) Ezt hol tanítják?
- MIKLÓS Itt. Szerencséje van, hogy nem *Jens Edent* kereste fel, mert akkor huszonöt bő lére eresztett mondatot kellene végighallgatnia. Hogy *Király Jenő* bácsiról ne is beszéljek! (tudományosan) Élesen szembeállítja a tömegfilmet és az elit művészfilmet. Határozottan elkülöníti a két világot. (színpadiasan) Figyelem, hölgyeim, és uraim, elhangzik a végítélet, *mindenki, aki nem halott, vagy a létnek nem egy másik formáját képviseli, jól dugja be a fülét, most!* (ve-

zényel) Tararam... Tamtaram! Tatatatataaaaa.... A kollektív-individuális ellentétpár. (nevet) Hány névtelen filmszakos hullája sodródhat Bulgária felé a Duna fenekén! (kacsint)

LILI Nem értem.

MIKLÓS Nem baj. Két filmesztéta. Bonyolult mindegyikük. (csend) Tehát: sírunk vagy nevetünk. Stimmel?

LILI Vígjáték vagy dráma.

MIKLÓS Dehogy! Jó vagy rossz. Jó mozi, vagy rossz mozi. A lényeg a cél: miért készült a film? Sikerorientált, azaz egyetlen célja a népszerűség és a bevétel, vagy szimpla maszturbáció? Persze mindegyik lehet sikeres, de a lényegét tekintve mindegy. Érthető?

LILI (bizonytalan) Aha.

MIKLÓS Akkor röviden elmondom a hivatalos állásfoglalást. A közönségfilm, vagy tömegfilm, vagy zsánerfilm a populáris kultúra része, a tömegekhez szól, a filmkészítők célja a profit, amihez legmegfelelőbb eszköz a nézők szórakoztatása. Minden ilyen film besorolható egy filmműfajba, régi, jól bevált történeteket mesélnek el a jó és a rossz örök harcáról, és nem igazán kísérleteznek. Ennyit wikipédia-tömörséggel. Persze jórésze az elmondottaknak nem igaz, vagy nem pontosan így igaz, de ezzel már lehet indítani. Stimmel?

LILI Már utána olvastam én is. (viccesen) Annyira azért nem taszít egy zsíros lisszaboni félév a téli harminc fokban, hogy teljesen félvállról vegyem ezt az egészet!

MIKLÓS Hm. Beszéljünk egy konkrét filmről.

LILI (lelkes) Beszéljünk.

MIKLÓS Legyen mondjuk... Mit látott utoljára?

LILI A *Controlt*. Nem a magyart.

MIKLÓS Az egy jó mozi. És?

LILI Tényleg jó volt, csak nem a témába vágó.

MIKLÓS Nem is tudtam: van már témánk? Hm. *Epilepsy dance*? Megvan?

LILI Mi?

MIKLÓS A főszereplő, ahogy táncol. Na? A legjobb rész a filmben. Tökéletes.

(Miklós próbálja utánozni Ian Curtis, a *Joy Division* énekésének jellegzetes mozgását. Csapkod a karjaival, közben hümmög. Lili nevet.)

MIKLÓS Még nem nagyon megy. *Ian Curtis... Mick Jagger és David Bowie* keresztezése *Rowan Atkinson* méhében.

LILI (nevet)

MIKLÓS Érdekes, hogy ezt a filmet mondta.

LILI Mert?

MIKLÓS *Joy Division* rajongó vagyok.

LILI Jók is. Frankó retró mjuzik.

MIKLÓS Nagy idolom. *Curtis*. Utánozni akartam.

LILI Nem ment?

MIKLÓS (nevet) Még élek. Azt hiszem!

LILI Milyen volt akkor? A hatvanas években.

MIKLÓS Nem tudom.

LILI Hogy-hogy?

MIKLÓS Hatvannyolcban születtem.

LILI Bocsánat.

MIKLÓS Kicsit többnek nézek ki, ugye?

LILI Nem. Dehogy...

MIKLÓS Amúgy a *Division* a hetvenes évek. A *Beatles* a hatvanas. (témát vált) Miért pont ezt a filmet mondta?

LILI Nem tudom. Mostanában láttam.

MIKLÓS Mintha belelátna a fejembe!

LILI (zavarban van)

MIKLÓS Nagyszerű.

LILI Most mondta.

MIKLÓS Tessék?

LILI Nagyszerű. Most mondta.

MIKLÓS Ugye?

LILI (csend) És hogy legyen? Az órák...

MIKLÓS Nem tudom. Hogy szokták?

LILI Kellene akkor egy téma.

MIKLÓS Mi is a cím?

LILI (megkeresi a mobilján) Realitás és elvonatkoztatás a populáris műfaji filmek dialógusaiban.

MIKLÓS Még mindig tetszik. Nos... Szereti a szinkront?

LILI Inkább az eredetit.

MIKLÓS Hány nyelven beszél?

LILI Angol, francia, német. Egy kis spanyol...

MIKLÓS Én szeretem a *magyarhangot*. Hungarikum.

LILI Néha nagyon béna.

MIKLÓS De témának tökéletes. Na?

LILI (gondolkozik) Legyen.

MIKLÓS Akkor kutassunk! Ássunk mélyére a szinkronizált amerikai mozinak! Realitás és elvonatkoztatás a populáris műfaji filmek magyarosított dialógusaiban. Tá-dám! (vidám)

LILI (vár) Ennyi?

MIKLÓS Mára ennyi.

LILI (készülődik) Legközelebb? (nézi a mobilját) Huszonkettedike, hétfő?

MIKLÓS A héten már nem jó?

LILI Nem igazán. Azért megpróbálom...

MIKLÓS Jó, legyen így.

LILI Lehet este is?

MIKLÓS Lehet. Éjjel is.

LILI Éjjel nem.

MIKLÓS De csak akkor jöjjön, ha már tudja. Hogy melyik filmből van. De akkor azonnal.

LILI A teknős?

MIKLÓS Az. (csend) Van kedvence?

LILI Színész?

MIKLÓS Vagy rendező.

LILI Nem nagyon.

MIKLÓS Na!

LILI Jó... (gondolkozik) *Jennifer Love Hewitt*.

MIKLÓS Ezen csodálkozom.

LILI (nevet) *Melinda Gordon*. (gúnyosan) Éjszakáim titkos barátnéja.
MIKLÓS Hm.
LILI Egy tévésorozatban. *Ghost Whisperer*. *Szellemekkel suttogó*. A főhős látja a halott lelkeket, és segít nekik átjutni a fénybe. (gúnyosan) Nagyon eredeti és összetett. De nem fáraszt, inkább segít lerázni magamról a napi terhelést. Megnyugtat. Esténként.
MIKLÓS Majd megnézem.
LILI Szellemes. (nevet) És minden rész végén sír valaki.
MIKLÓS Tévét néz?
LILI Mozira nincs időm. Az egyetem mellett nincs időm semmire. Ott-honi dévédézésre, esetleg.
MIKLÓS Szorítson.
LILI Megpróbálom.
MIKLÓS *Fellini* azt mondta: a mozi nagy.
LILI (elképzeli) Tényleg nagy.
MIKLÓS Már én sem járok. Letöltök inkább.
LILI Miért?
MIKLÓS Nem tudom. Szorongok, vagy... valami.

(Lili elindul, Miklós kíséri. Mielőtt kilépne a lány, még folytatja a beszélgetést.)

MIKLÓS Tudja, mi a hiányzik a moziból?
LILI Nem.
MIKLÓS Azok a mély hangok, amik gyomortájékon bizsergetően jelzik, hogy mekkora erővel bírnak. Az életemből is hiányoznak. Mindegy...
LILI Megyek.
MIKLÓS *Erkel*... a rokona?
LILI (visszafordul, elmosolyodik) Nem. Csak...
MIKLÓS (kapcsol) Névrokona. (nevetve) Hányadik voltam?
LILI Ma? Negyedik.
MIKLÓS Ezt bebuktam.
LILI Ezt be. (el)

(Színváltás. Vörös fényben álomszerű, elképzelt jelenet. Zene: „Love Theme”. Miklós és Lili állnak egymással szemben. A lány lassan kibontja a haját. Kedvesen Miklós szemébe néz, aki nem mozdul, csak bámul tátott szájjal. Lili mosolyog, majd elindul. A félhomályban lehullik róla a fehér ruha, meztelen. Miklós megrezzen. A lány eltűnt. Hirtelen csend.)

(Újra a jelen, egy-két órával később. Martina érkezik feldúltan.)

MARTINA Ilyet még nem láttál: elmaradt. Kiállt az a nyeszlett fickó a színpadra, és hazaküldött mindenkit. Volt a lány?

MIKLÓS Volt. Délután.

MARTINA (leül) Tökike, mi lenne velem nélküled? (megöleli)

MIKLÓS Írnom kellene egy elemzést. *Lélekölő* a címe. Fura. Mert nem egy kimondottan jó film. A téma persze érdekes, ezért is kaptam én. Az emberekből eltávolítják a lelküket, és lefagyasztva tárolják. Közben lehet kölcsönözni másikat. A szokásos amerikai eljárás, hogyan csináljunk drámát egy filozófiai feltevésből, mindegy. *Paul Giamatti* játssza a főhóst. Aki nem igazán hős, de így mondom.

MARTINA Szeretem, amikor a filmjeidről beszélsz.

MIKLÓS Várjál, nincs vége! Mert nem kérdezted meg, hogy miért csak kellene írnom erről a filmről?

MARTINA (csend) Miért csak kellene írnod erről a filmről?

MIKLÓS Mert elakadtam. Ez a pasi egy az egyben az apu. Ahogy kinéz, ahogy beszél, ahogy mozog, ahogy csámcsog. Ahogy néz. Még *Máté Gábor* hangja is olyan. Félelmetes újra látni.

MARTINA Tökike...

MIKLÓS És nem tudok a sémákkal foglalkozni, nem tudom megírni azt a rohadt kritikát, mert nem a filmet nézem, hanem aput.

MARTINA Apád már húsz éve nincs köztünk, lépj túl rajta!

MIKLÓS De hogyan?

MARTINA Nem tudom. (sóhajt) Én megoldottam.

MIKLÓS Minden összejött. Rosszul érzem magam. Hiányzik a téka, itthon ülök lassan egy éve, és apu is, meg ez a film, ez a szar idő...

MARTINA Ne beszélj csúnyán!

MIKLÓS Csoda, hogy megint... (mutatja, hogy fejbe lőné magát) És ez a lány is most jelenik meg.

MARTINA Csak kombinálsz, édes fiam.

MIKLÓS (hirtelen) Szeretted aput?

MARTINA (csend) Mit tudom én! (felpattan)

MIKLÓS Nem tudlak elképzelni titeket szerelmesnek. (mosolyog) Ma megfigyeltem, hogyan csinálom a kávé. Öröklött mozdulatokkal. Nem én találtam ki őket, már voltak. A mozdulatok. És dallamot szuszogok közben. Concerto Nescafé. Négy tételben. Első: a három kanál cukor. Második: a két kanál kávé. Harmadik: a fél pohár forró víz. És a negyedik: két korty hideg tej.

MARTINA Öltözz fel, elmegyünk vacsorázni!

MIKLÓS Nem vagyok éhes.

MARTINA Nincs vita. A héten még nem mozdultunk ki itthonról együtt. (ki-megy)

MIKLÓS Hogyan került ide ez a lány?

MARTINA (kintről) Mondtam már, a dékán ajánlott neki téged. Nem akarod?

MIKLÓS Mit?

MARTINA (hangja) A kislányt. Lemondom, ha nem mered.

MIKLÓS Nem zavar.

MARTINA (hangja) El kellene végezned azt a filmszakot! Tudod, hogy segíthetek bejutni. Az nem állapot, hogy évek óta csak itthon baszkurálsz a számítógépedet, havonta leadsz két-három cikket, amit a kutya sem olvas. Szakdiploma nélkül ma már... tudod.

MIKLÓS Kilenc hónapja csak.

MARTINA (átöltözve jön be) A videotéka sem volt egy emeletes színvonal.

MIKLÓS Szerettem csinálni.

MARTINA Tökike, téged nem eladónak szültelek. Örököltél megfelelő számú gént ahhoz, hogy a tudásodból élj meg. Nem öltözől?

MIKLÓS Nincs kedvem.

MARTINA Ettél ma már?

MIKLÓS Ettem. Szeretted aput?

MARTINA (megáll)

MIKLÓS Hm?

MARTINA Meghalt. Gyászolom, hiányzik. Viselem a nevét. Mit kell még bizonyítanom?
MIKLÓS Nem számon kértem. Egyszerűen: kérdeztelek.
MARTINA Ne kérdezz!
MIKLÓS Semmit nem tudok róla.
MARTINA Két évig csak vele éltél.
MIKLÓS Te nem jöttél.
MARTINA Ne vitázzunk erről! Nem ezt érdemli apád.
MIKLÓS (csend) Szeretted?
MARTINA (csend) Szerettem. (kimegy)

(Kopognak. Miklós nem mozdul. Kopognak. Csend, majd lépések. Lili jött vissza.)

LILI Hello!
MIKLÓS (csend) Anyámmal vacsorázni indultunk.
LILI Elnézést.
MIKLÓS Leül?
LILI Nem zavarok. Csak azért jöttem, mert azt mondta, hogy bármikor lehet... Megvan! *Blade Runner. Szárnyas fejvadász.*
MIKLÓS (nem érti)
LILI A film. „Monsieur, azonnal kövessen engem, bitte!”² (nevet) Megnéztem.
MIKLÓS Ja.
LILI Azt beszéltük meg, hogy akkor jövök, ha megtaláltam... mindegy. (indulna)
MIKLÓS Maradjon. Nem nagyon van kedvem anyámhoz... A vacsorához.
LILI Enni márpedig kell! Anyukám is mindig ezzel basztat... Hoppá!
MIKLÓS (nevet)
LILI Bocsánat.
MIKLÓS Mai fiatalok!
LILI (megijed) Nem szoktam. Káromkodni.
MIKLÓS Mindenkit basztat az anyja. (nevet) Leül?

² Részlet R.S.: *Szárnyas fejvadász c. filmjéből.*

LILI (leül)

MIKLÓS (csend) Anyám is itthon van.

LILI Már mondta.

MIKLÓS Nagyszerű.

LILI (csend) Nem jó szinkronnal.

MIKLÓS *A Szárnyas fejtáncos?* Kordokumentum.

LILI Megnézem eredetiben is. Majd.

MIKLÓS Az érdekes lesz. A városi forgatagban magyarul beszélnek. Ezt nagyon szeretik Hollywoodban. Nagyon sok filmben hallani magyar szavakat a háttérben. A misztikus halott nyelv! Odaát. Biztos vannak még mindig arrafelé. Magyarok. A legenda szerint volt egy kiírás, azt hiszem *Adolph Zukor* ajtaján, hogy nem elég, ha magyarul beszélsz, de sokat segít. Valami ilyesmi. A másik legenda: ha egy hollywoodi filmgyár forgóajtaján mögötted egy magyar lép be, biztos, hogy előtted jön ki... Valamikor jók voltunk ebben is. A filmcsinálásban.

LILI (nem nagyon érdeklő) Erről már hallottam.

MIKLÓS Nagyszerű. (csend) Feszengünk, észrevette?

LILI Észre.

MIKLÓS Lazítani kellene, ha már együtt leszünk. Hónapokig.

LILI Próbáljuk meg.

MIKLÓS Tegeződünk?

LILI Jó.

MIKLÓS (kezet nyújt) Miklós.

LILI Lili.

MIKLÓS Hello.

LILI Hello.

MIKLÓS (feszeng)

LILI Érzem, hogy sokkal jobb. (nevet)

MIKLÓS Akar beszélgetni?

LILI (kijavítja) Akarsz...

MIKLÓS Persze... Akarsz beszélgetni?

LILI Nem tudom. Annyira nem szeretem. A filmeket.

MIKLÓS Kár. (csend) De megvan a témánk, nagyszerű, kellene egy kis nyersanyag hozzá.

LILI Filmek?

MIKLÓS Filmek.

LILI (vár)

MIKLÓS Keressünk filmeket!

LILI Hú, nehéz lesz, olyan sokat nem láttam. Mozifilmet.

MIKLÓS Na!

LILI *Csillagok háborúja?*

MIKLÓS Micsoda találat! Szereted?

LILI Persze.

MIKLÓS Akkor kezdjük ezzel. Szinkronnal láttad?

LILI (bólint)

MIKLÓS Mit jelent neked?

LILI Elemezzem?

MIKLÓS Nem kell, csak beszéljünk! Mire gondolsz, ha visszaemlékszel rá?

LILI Az utolsót még nem láttam. Amiben átváltozik *Anakin*.

MIKLÓS Nem az utolsó.

LILI (sóhajt)

MIKLÓS Szeretem ezeket a filmeket. Főleg a *Szárnyas fejedő*, az a valami. Erős szereplőgárdával, képi világgal, feszes dramaturgiával, mondanivalóval (felemeli a kezét), és - a közönség filmekre egyáltalán nem jellemző - filozófiai kérdéssel a végén.

LILI (bizonytalanul) Tetszett.

MIKLÓS Milyen érdekes, ahogy elképzelték a jövőt! Repülő autók, robotok, de mobilt nem látsz egyikben sem. Vagy pendrive-ot. És azok a ruhák!

LILI Menő. Meg a hajak.

MIKLÓS Ja.

LILI (mosolyog)

MIKLÓS Beszéljünk a filmről! *Csillagok háborúja*. Felvétel, és... Tessék!

LILI (csend) Furcsa nekem, hogy *Luke* megbocsájt az apjának.

MIKLÓS Mert?

LILI Mert elhagyta. *Leia* legalább nem álszent. Talán, mert nő?

MIKLÓS Hm.

LILI Szerinted ez rendben van?

MIKLÓS Mi?

LILI Hogy *Anakin* elhagyta a két gyerekét. És mikor meghalt, szentként lebeg előttük.

MIKLÓS Győzött a jó.

LILI De miért?

MIKLÓS Mit miért?

LILI Szerinted ez az életből vett minta?

MIKLÓS Tessék?

LILI Az életben egy gyerek megbocsájtana szüleinek, akik elhagyták őt?

MIKLÓS Ezen még nem gondolkodtam. *Anakin* nem elhagyta a gyerekeit, hanem más lett. *Darth Vadernek* már nem volt senkije. A jó meghalt, a rossz élt tovább.

LILI De *Anakin* ember maradt. A saját tudatával. Érzelmekkel. Mielőtt meghal, ezt el is mondja. Akkor?

MIKLÓS Akkor?

LILI Szerintem *Leia* jogosan nem akarta megszeretni apját.

MIKLÓS Jogosan?

LILI Igen. Azt az embert csak gyűlölni lehet.

MIKLÓS Micsoda populizmus!

LILI Igen?

MIKLÓS A szeretetet hiányolod a *Star Warsból*?

LILI Lehet.

MIKLÓS *Boba Fett*, a fejevadász, tudod, aki *Han Solot* lefagyasztotta *Jabbanak*, szóval *Boba Fett* szerette az apját, aki ugyebár a klónsegreg alapanyaga volt, az őskatona. És viszont: az apa is szerette a fiát. Kis mellékszál, de tobzódik érzelmekben, ha megfigyeled. Nagyon emberi volt a kapcsolatuk. Pedig nem voltak emberek. Illetve nagyon is azok voltak. Egy ember. (nevet) Saját magukat szerették. Egoszexualitás...

LILI (csend) Ezen nevensz?

MIKLÓS Nem értelek. Mélyre akarsz ásni ezekben a filmekben? Ezek technikák.

LILI A lányomat-hogyan-nem-szeretem technikák.

MIKLÓS Érzékeny vagy.

LILI A lényegyet keresem.

MIKLÓS (komolyan) *A Star Wars egy rasszista eposz. Abban a messzi-messzi galaxisban a fehérek legyőzik a feketéket. A szőke, kék szemű, suttyó Luke Skywalker Darth Vadert, az egész galaxis legfekább főszerejét. (vár) Skywalker ráteszi mancsát a fénykardjára, hogy majd ő uralja az univerzumot. Összeszedi a bagázst, persze a fehéreket! És lenyomják szegény tüdőbeteg Vadert. He? (vár, majd tölcseért formáz kezéből) Kevin Smith: Képtelen képre-gény, Hooper X monológja.*

LILI (csend) Nevetnem kellene?

MIKLÓS Megpróbálhatnád!

LILI (halkan) Hehe...

MIKLÓS Nem kell szociológiai elemzéssel nekiesni minden két mondatban elmesélhető, sztereotip történetnek.

LILI Ez fájt.

MIKLÓS (csend) Szóval a szinkron. Hungarikum.

(Zene: „Rachel Song”. Csak Miklós hallja – a fejében szól. Ettől nagyon zavarba jön, Lili nem érti.)

LILI Még ha el is vicceled, ez egy családi dráma. (csend) Figyelsz rám?

MIKLÓS Ha a psziché érdekel, beszéljünk olyan filmekről. Most írok egy ilyenféléről, a *Lélekölő*, láttad? Vagy a *Vanília égbolt*, az *Éj színe...* van egy rakás agycserélős, lélek lefagyasztós, meghasadt elmés mozi. Jó kis csoportterápia a pszichopata gyilkossal. Hm?

LILI (nem érti) Mi van?

MIKLÓS Igazából mit akarsz?

LILI Tessék?

MIKLÓS Fáj a fejem.

LILI Baj van?

MIKLÓS (fogja a fejét)
LILI Jól vagy?
MIKLÓS Nem vagyok jól.
LILI Miklós...
MIKLÓS Tőlem akarsz okosságokat hallani?
LILI Hívjam anyukádat?
MIKLÓS Tudod, ki vagyok? A pesti *Woody Allen*. Csak jó nők meg sábesz nélkül.
LILI Mi van?
MIKLÓS Nem hallod?
LILI Mit?
MIKLÓS (csendben) A zenét.

(Hirtelen elhallgat a zene.)

LILI (csend) Miklós...
MIKLÓS (megnyugodott) Igen?
LILI Mi volt ez?
MIKLÓS Megszállt az ördög. (nevet) Néha rámjön. Elmúlt.
LILI Megijedtem.
MIKLÓS Én is azt szoktam.
LILI (indul) Majd felkészülök hétfőre.
MIKLÓS (viccesen) A jövő hét utáni hétfőre.
LILI Arra. (csend) Anyukád?
MIKLÓS Szerintem már alszik.
LILI Nem mentek vacsorázni?
MIKLÓS Ma már nem. Holnap elutazik. Hétfővégre.
LILI Egyedül leszel?
MIKLÓS (nevet) Mindig egyedül vagyok.
LILI Nem hiszem.
MIKLÓS Ne hidd!
LILI (feláll) Megyek.
MIKLÓS Jó. (csend) Szia.
LILI Szia.

(Állnak egymással szemben.)

MIKLÓS Szia.

LILI Hétfőn jövök. A jövő hét utáni hétfőn.

MIKLÓS Jó.

LILI (szólna)

MIKLÓS A film nagy. Ne feledd!

LILI (bólint; kimegy)

(Jön be Martina hálóingben.)

MIKLÓS Nem megyünk?

MARTINA (gúnyosan) Tökike, nagyon vicces vagy. Menj aludni!

MIKLÓS Itt volt Lili.

MARTINA Ki?

MIKLÓS A leányzó.

MARTINA Ilyenkor? Hány óra van? (keres egy órát) És mit akart?

MIKLÓS Semmit.

MARTINA Érdekes. (témát vált) Holnap korán indulok, nem keltelek fel. Reggeli és ebéd a hűtőben, legalább esténként egyél meleget a töröknél. Nem vigyázol magadra. (megsimogatja) Vasárnap jövök. Hiányozni fogsz.

(Martina szájon puszilja Miklóst.)

MARTINA Jó éjszakát. (kimegy)

MIKLÓS (megtörli a száját) Jóéjt.

(Sötét.)

2.

(Martina és Lili érkeznek nagy szatyrokkal. Martina levágja magát a fotelba.)

MARTINA (nézőknek) Tél van. (Lilinek int a fejével) Köszönöm. Ebben a korban minden felesleges mozgás megviseli az embert. Minden élvezet nélküli mozgás. (nyög) Majd te is megtudod.

LILI (mosolyog)

MARTINA Kislányom, ha nem találkozunk, még mindig a lépcső alján állnék! Leülsz?

LILI (körülnéz) Miklós?

MARTINA (kimegy, kintről) Fogalmam sincs. (csend) Nincs itthon. (jön vissza) Évek óta nem mozdult ki itthonról. (tárcsáz)

LILI (vár)

MARTINA (telefonál) Tökike, hol vagy? (vár) Jól van, várlak. (leteszi) Mindjárt jön. Ül le!

LILI (leül) Szépen haladunk.

MARTINA Miklósról sok jót nem mondhat el az ember, de azt, hogy tisztességesen végzi a dolgát, azt mindenképpen. Elvégezte az egyetemet, bölcsész a lelkem, de sosem tanított. Elment eladónak inkább, a filmjei miatt. A videotékának is ő adott plusz három-négy évet. Törzskölcsönzői voltak. Csak hát... Iszol valamit?

LILI Kávét szoktam. Nescafet.

MARTINA Azt ne igyál, drágám! A vérnyomásodra megy, aztán megnézheted magad húsz év múlva!

LILI Akkor semmit, köszönöm.

MARTINA Örülök, hogy foglalkozol Tökivel. Nincsen senkije. Mi lesz vele nélkülem? Minden nap úgy kelek fel, hogy látom magam előtt egyedül. (csend) A filmjeiben él, a filmnyelvet beszéli, a valóságot

nem hajlandó megismerni. Mint egy indián a rezervátumban. Véd-
telen és megszólíthatatlan. Volt neki apja is, isten nyugosztalja.
Nála jobb embert nem tudnál elképzelni. Egy kincs volt a férjem.
Túl korán hagyott itt minket.

LILI Nehéz lehet. Apa és férj nélkül.

MARTINA Megoldottuk, szerencsére. Tudod, hogy mire képes egy nő, ha a
gyerekéről van szó? Nem tudod még, de hidd el, a génjeidben van.
A nő hegyeket képes megmozgatni. Ha kell, vállára veszi az egész
világot.

LILI Miklósnak... van valami betegsége?

MARTINA (gyanakodva) Mert?

LILI Ezek az összeomlásai. Amikor kiabál.

MARTINA Idegileg kivan szegénykém. Ami érthető is. De semmi komoly. Ez
nem betegség. Zavar?

LILI Nem, dehogy. Csak félttem.

MARTINA Miklóst? Hm.

LILI Illetve... félek.

MARTINA Ne félj! (témát vált) Van itt még egy szoba, üresen tátong, mondtam
már Tökinek, hogy rakja rendbe, aztán adjuk ki valami egye-
temistának. Kollégista vagy?

LILI Igen.

MARTINA Megszoktad a várost?

LILI Pestet?

MARTINA Pestet. Tudom, mennyire nehéz. Én is így kezdtem. Egy konzervatív,
egyszerű családban nőttem fel, a világ legeldugottabb kis falujá-
ban. De akartam a változást. Eljöttem, és nem néztem vissza. Te se
tedd!

LILI Nekem fontos a családom.

MARTINA Mesélj róluk!

LILI Anyukám... ő egy teljesen átlagos anya. Tanult, szült, nevelt, nevel,
nevelni fog. Rendet tart. A férjét is szereti. Ahogyan a nagykönyv-
ben meg van írva.

MARTINA Van testvéred?

LILI Egy húgom. Jóval fiatalabb. Mások vagyunk. (magának) Persze, hogy mások!

MARTINA A jövőd? Mit tervezel?

LILI Nem tudom.

MARTINA Ez egy nagyon mai hozzáállás. Majd valaki megoldja helyetted, ugye?

LILI Én oldom meg. Van még időm.

MARTINA Azt nem tudhatjuk. Hogy mennyi van még hátra, azt senki sem tudja előre.

LILI Megvannak a feladatok, egyesével kell végiglépkedni. Ezért fontos, hogy tanuljak.

MARTINA Einstein mondta: „Ne sikeres ember próbálj lenni, hanem értékes!”

LILI (nem érti)

MARTINA Mit csinálsz a tanuláson kívül? Gyakran jársz haza? Vagy végleg pesti lettél, mint megannyi egyetemista?

LILI Ritkán megyek haza. Minden hétvégén van programom. Otthon nincs már társaságom. Csak itt. Meg van a zenekar is, koncertek...

MARTINA Zenekarod van? Te zenélsz?

LILI Énekelek.

MARTINA És milyen zenekar?

LILI Punk.

MARTINA Az meg milyen?

LILI Vad. Lázadó.

MARTINA Ki ellen lázadsz?

LILI A trendek ellen.

MARTINA És? Hogy álltok, ki győz?

LILI Mindig a trendek győznek.

MARTINA Nincs erre valami magyar szó? Trendek... Nem hangzik valami szépen.

LILI Divat. Divatirányzatok.

MARTINA (csend) Nagyszerű. (feláll) Estére elvárunk téged is.

LILI Tessék?

MARTINA Vacsorameghívás, kiskisasszony.

LILI Ma?
MARTINA (elgondolkozik) Nem mondta meg, hogy hol van...
LILI Köszönöm.
MARTINA Ne hozzá semmit, csak magadat. Töki jól érzi magát, ha vele vagy. Én már gyenge vagyok. (csend) Vigyázz rá, s én hálás leszek. Nem kérek sokat, csak egy kicsi figyelmet. Lili, téged a *jósors* küldött hozzánk.
LILI Vagy csak egyszerűen az élet.
MARTINA Nem. Te a jót erősíted.
LILI Pedig szellemeket nem látok.
MARTINA (csend) Ezt nem értem.
LILI Este jövök.
MARTINA Várunk. Nem kell kirittyentened magad. Zárt felső, lapos sarkú cipő, kevés smink. Jobb lesz úgy, nekem elhahated. Szia, drágám!
LILI Jó. (kimegy)

(Martina elgondolkozva áll. A félhomályban megbújva lopakodik be Miklós, kezében egy márkás szatyorral.)

(Színváltás. Madárcsicsergés szűrődik be az ablakon, kellemes hangulatú szobában ül egymás mellett Miklós, Martina, és a pszichológus – Lili. Csoportterápián vagyunk. Egyre sűrűbben misztikus zene és horrorisztikus zajok szólalnak meg.)

MIKLÓS (kezében egy üveghengert szorongat) Miklós vagyok.
LILI Köszönjük mi is Miklósnak! (ráveszi a nézőket, hogy hangosan köszöntsék egy „Hello, Miklóssal!” a férfit.)
MIKLÓS Hello.
LILI Miklós, azért jöttél, hogy őszinte legyél velünk, ugye?
MIKLÓS Azért jöttem.
LILI Nos?
MIKLÓS (Martínára néz) Előbb ő.
MARTINA Mindig én, mindig én. Doktornó, kérlek, tegyél rendet!
LILI Miklós, te vagy az új. Próbáld meg!
MIKLÓS Egyedül vagyok.

MARTINA Dehogyan vagy egyedül!
LILI Martina, kérlek!
MIKLÓS Boldog vagyok. Nem látszik?
LILI A boldogság nem az, hogy mások boldognak látnak. (nézőknek) Ezt itt már sokan megtanulták.
MIKLÓS De.
MARTINA Az a másik, a kopaszodó, szakállas férfi, nem jön vissza?
LILI Martina, hallgassuk meg Miklóst!
MARTINA Eddig nem ez volt itt a módi.
LILI Miklós?

(Zene: Iggy Poptól a „Sister Midnight”.)

MIKLÓS (sóhaj) Meg fogok halni. Felkötöm magam. Én egy rockénekes vagyok, de már nem szeretem a színpadot. Szerelmes is lettem. Egy lányba. (Lilinek) Beléd. A lelkem nem bírja ezt a terhet. Ezért kivettem. A lelkem. Egy géppel. Itt van. (mutatja az üveget) Nem nagy. Egy csicseriborsó. Ez a lelkem. Majd visszateszem egyszer. Ha már jobban érzem magam. De előtte meghalok még. Felkötöm magam a konyhában. De lehet, hogy mégsem. Mert én nem vagyok ember. Egy gép vagyok. Replikáns. És hamarosan kikapcsol a testem. Így. (mutatja: lehajtja a fejét, mozdulatlan) Így fogok megszűnni. De ha nem, akkor felkötöm magam.
LILI (bólogatva hallgatja) Miklós, észrevetted, hogy tartod a kezed?
MIKLÓS (nézi) Eddig nem figyeltem.
MARTINA Beszélhetnék végre én is?
LILI Pillanat!
MIKLÓS Apám sincs.
MARTINA Nekem van egy fiam.
LILI (kedves hangon) Miklós, meghallgatod Martinát?
MIKLÓS Hát persze.
LILI Martina?
MARTINA Én szültem egy fiút. Még régen. Amikor olyan fiatal voltam, hogy a bőröm édesebb volt, mint a méz. Akkor szültem. És nagyon megszenvedtem, hogy a világra jöjjön. Ezért nekem jár az a gyerek egy életen át! Én mindenre emlékszem. Feküdt mel-

lettem az a kis nyamvadt, gügyögő, bűzös húsdarab. Idegen volt. Mintha egy font húst vájtak volna ki belőlem. Igen. Kamatostól akartam visszavenni mindent, amit elvettek tőlem. Hogy mennyire gyűlöltem! Elvett tőlem mindent. Nem akartam az érintését, a hangját, a szagát, a létezését. Én ölöm meg őt. Aprólékosan, lassú, kegyetlen méreggel ölöm meg. Elzártam a szeretet előle, bezártam egy élettelen kalitkába. És kárörvendve nézem, ahogy megfullad. Ez az ára. Mert belekényszerített az anyaság rabságába. És ez a kamat. A kegyetlenség. Én megfizettem már a fiamért.

- MIKLÓS (csend) Ez én vagyok?
LILI (nézőknek) Azt nem tudhatjuk.
MIKLÓS Ennyire nem lehet gyűlölni.
MARTINA Miért ne lehetne?
MIKLÓS Ez fáj.
LILI (halkan) Kicsit félek.
MIKLÓS Mitől félsz?
LILI Félek, hogy beléd szeretek.

(Félelmetes zajok, zörejek, hangok. Lili hirtelen eltávolodik, mintha valami elrángatná. Majd eltűnik. Miklós nem mozdul. Körülnéz, Martina sincs ott. Feláll, próbálja a Curtis-táncot, majd kimegy.)

(Jelen. Néhány órával később. Martina pakol, terít, készül.)

- MARTINA Tökike, hozd ki a bőröndöt!
MIKLÓS (kintről) Mindjárt.
MARTINA És tegyél be valami kellemes zenét! Van itthon füstölő?
MIKLÓS (nem válaszol)
MARTINA Ekkora felhajtást egy csitri miatt! Töki, gyere már!
MIKLÓS (jön) Levágod a körmöm?
MARTINA Gyere!
MIKLÓS A jobbról nem tudom.
MARTINA (elveszi az ollót, vágja Miklós körmét) Mi ez az illat?
MIKLÓS *Valentino*. Ma vettem.
MARTINA Te illatokat vásárolsz?

MIKLÓS Egyszer kipróbálhatom, nem?
MARTINA Kurvulsz, fiam, kurvulsz.
MIKLÓS Hagyd már, anyu!
MARTINA (végzett) Hozd be a bőröndöt!
MIKLÓS (kimegy)
MARTINA (megáll) Ez bepacsulizta magát!

(Terítenek. Miklós fekete bőröndben evőeszközöket hoz be. Szalvétát hajtogat, füstölőt gyújt, a székeket rendezi, zenéket válogat – innentől folyamatosan kellemes zene szól. Martina többször megnézi magát a tükörben – titokban a fia is. Miklós lelkes, ám anyja mindent kijavít utána: „Ezt ne így!” „Ezt így!” „Ezt ne ide!” „Ezt ide!” „Azt ne oda!” „Azt oda!” „Ez minek?”” stb. Végeznek.)

MARTINA (elégedett) Jöhet a lány.
MIKLÓS (nézi az asztalt) Szép lett.
MARTINA Még szép! (kimegy)
MIKLÓS (színpadiasan) Létezés. Mit számít? Jól élek.

(Kopognak. Miklós összeszedi magát. Kimegy a lány elé. Egyből belép Martina, szertartásosan megáll: fogadja Lilit.)

MARTINA Szervusz. Csinos vagy. Ülj le!
LILI (keresi a helyét, zavartan nevetgél)
MARTINA Vagy kezet mosol előbb?
LILI Persze... (kimegy)
MIKLÓS Csinos.
MARTINA Fiatal. Könnyű neki. (leül)
MIKLÓS (vár) Én hova?
MARTINA A helyedre.
MIKLÓS (áll)
MARTINA Mi van?
MIKLÓS Megvárom.
LILI (jön, nevet)
MIKLÓS Hm?

LILI (nevetve) Hüm-hüm...

MARTINA Leülsz?

LILI (leül, nevet)

MARTINA Becsinált leves. Anyámtól tanultam.

LILI (nevet)

MARTINA Szedjek?

LILI Igen.

MARTINA (Miklósnak) Te mit állsz ott?

MIKLÓS (nevet) Nem tudom.

MARTINA (tálal) Mi van veletek?

MIKLÓS Nem tudom.

LILI (hangosan nevet) Ettől becsinálok...

MARTINA Te ittál valamit?

LILI Igen.

MARTINA (magának) Picsa!

MIKLÓS (Lilinek) Tényleg?

LILI Aha. Hüm?

MIKLÓS Akkor én is. (feláll) Pálinkát?

LILI Fúj!

MIKLÓS Szabolcsi. Meggy.

MARTINA Egészséges.

MIKLÓS Erotika. (tölt anyjának is) Akkor mit? Van még Martini, bor, unicum...

LILI Bort.

MARTINA Azt majd evés után. (iszik)

MIKLÓS (leül) Jó étvágyat!

MARTINA Jó étvágyat!

LILI (nevet)

MARTINA A terítőre vigyázzatok, nem mai darab!

(Csendben esznek. Lili néha felnevet. Végeztek, Miklós feláll, bort tölt, majd visszaül.)

MARTINA (vakargatja Miklós tarkóját) És hogy álltok? Készül az esszé?

MIKLÓS Lassan.

LILI (nevet)

MIKLÓS Főleg vitázunk.

MARTINA Min?

MIKLÓS *A Szárnyas fejvadászon*, például. Lilinek nem tetszik.

MARTINA Tényleg? Rejtett kritikai véna?

MIKLÓS (cinikusan) Tudod, miről van szó, ugye?

MARTINA Tudnom kéne? Te vagy a család filmese. Meséld el!

LILI Egy rém unalmas, nyomasztó, érthetetlen, retró maszturbáció.

MIKLÓS (csend) Ezt miért mondod?

LILI Mert az. Egy szar!

MIKLÓS (sértődötten) Részeg vagy.

LILI Tudod ám, ki a részeg! Bírom.

MARTINA Nem bírod, kisanyám! Na, valaki mesélje el, miről szól ez a szárnyatlan vadász!

LILI (nevet)

MARTINA (nevetve legyint) Nem mondja el senki?

LILI Na, sssss... Tökike, mesélj!

MIKLÓS Miklós.

LILI Miklós. Bocsi. Mesélj!

MIKLÓS (monoton hangon) A *Tyrell Corporation* a *Nexus 6* fázisára fejlesztette ki robotjait, akik teljesen olyanok voltak, mint az emberek. Másolatoknak, vagyis replikánsoknak hívták őket. Erőben és ügyességben magasabb szinten voltak, intelligenciában pedig ugyanott, mint tervezőik. A robotokat rabszolgaként használták a többi bolygó veszélyes felkutatásánál és gyarmatosításánál. Az egyik *Nexus 6* harci osztagánál bekövetkezett brutális lázadás miatt a replikánsok halállal büntethető betolakodók lettek a Földön. A rendőrség speciális osztaga, a *blade runnerek*, magyarul valamiért szárnyas fejvadásznak fordították, nem értem, szóval, a *blade runnerek* kilövetési parancsot kaptak minden törvényt megszegő replikánsra. Ezt nem kivégzésnek hívták, hanem nyugdíjazásnak. 2019. novemberében hat *Nexus 6* robot érkezett a Földre, egy Világon-kívüli gyarmatról szöktek meg. Hat replikáns: három férfi,

három nő. Deckard, a legmegbízhatóbb fejedvadász kapta azt a feladatot, hogy nyugdíjazza valamennyit. Megtette. Kivéve egyet. A replikánsok mindenben hű másolatai voltak az embernek, az érzelmeiken kívül. De a tervezők úgy vélték, hogy néhány év alatt saját érzelmi reakciókat is képesek kifejleszteni. Utálat, szerelem, harag, félelem, irigység. Ezért beépítettek egy biztonsági szerkezetet. Négyévnyi élet. Majd a halál. A lázadók ezért jöttek a Földre. Tovább élni. Mint egy ember. De egy létező kódrendszert nem lehet megváltoztatni. Ennyi.

MARTINA (csend) Ez rémisztően unalmas.

LILI Mondtam.

MIKLÓS Szerintem nem. (feláll)

MARTINA Hova mész?

MIKLÓS Felmondtam a leckét, jár érte egy jutalomkorty, nem?

MARTINA Ne igyál, nem bírod.

MIKLÓS Szerintem meg de. (pálinkát iszik)

MARTINA És nem nyelvhelyesen beszéltél. Már megint.

MIKLÓS Ha nem-e akarnák se tudnák szebben fogalmazni! (robot hangon)
Az-i-dőm-le-járt... (viccesen mozog)

MARTINA Ül már le!

LILI (nevet) Itt mindig parancsszóra kell leülni.

MIKLÓS (vidám) Mi van?

LILI (utánozza őket) Leülsz? Ül le! Ül! Fekszik! Lábhoz! Kezet mos!
Légy őszinte! Hazudj!

(Martina feláll, szigorú arccal tölt magának egy pohár pálinkát.)

MARTINA Velem ne kezdjél ki! (meghúzza)

LILI Aszta!

MARTINA Értem én a viccet, még ha nem is vagyunk egy szinten! Csak tisztán nem szeretem. (tölt, iszik)

LILI Ez tényleg nagyon vicces.

MIKLÓS (csend) Nem vettem öltöny nadrágot, mert slicces.

MARTINA Neveletlen gyerek, a fejed milyen kerek.

MIKLÓS Anyám, a gatyám nyílása...

MARTINA Szádat befogd!

MIKLÓS De hogy? Nyíl ássa!

MARTINA Ezzel ne gyere nekem, gyermekem!

MIKLÓS Neveletlen e levedletlen fiad.

MARTINA Inni ki ad?

MIKLÓS Én nem. A karom véges.

MARTINA Ez a kínrím, fiam, rémes.

MIKLÓS Te vagy rémes, kőkorszaki néember.

MARTINA Megtudod ám, mitől lesz a légmell!

MIKLÓS Akcentusod paraszt, én szóltam.

MARTINA Én, az európai, ezt hogy mondjam?

MIKLÓS (erősen gondolkozva) Ahogy kiejti a tibeti jeti.

MARTINA Aki... (esetlenül) mégis megteheti... (legyint) Ez már nem jó. (nevetnek)

(Lili ámulattal, néha hangosan felnevetve hallgatta végig a párbeszédet.)

LILI Mi volt ez?

MIKLÓS Frédibénizés. Egy kis hazai.

MARTINA Ezen nőtt fel Tökike.

MIKLÓS Anyu, légy szíves, ne Tökizz már!

MARTINA (megpuszilja) Te érzékeny gyerek! (folytatja) Hétfőnként nem volt adás, így oldottuk meg a Frédi és Béni kimaradt epizódjait. Aztán leszoktunk a tévéről, Miki is utálta, egészen mostanáig.

LILI Tévét nézel?

MARTINA Éjjel-nappal. A helyszínelőseket, a suttogóst, rá sem ismerek. Színházba bezzeg nem tudom elrángatni! Elő kellett fizetnünk a legnagyobb csomagra.

LILI (gúnyosan) A suttogóst?

MIKLÓS Szellemes vagy. (tölt) Tananyag, nem?

MARTINA Az AXN? (aikszennek mondja)

MIKLÓS A mozgókép trendje változik.

LILI És a tévé nem nagy. Nagyszerű.

MIKLÓS Mit kell ezen lovagolni? Filmeket is tévén nézek. Vagy monitoron.
LILI Ez más.
MIKLÓS Ja. Nem olyan feltűnő Hewitt kisasszony vastag lába.
MARTINA (csend) Egy pillanat. (kimegy)
LILI (csend) Mi volt ez a *frédibénizés*?
MIKLÓS Ezer éve játsszuk. Ez a mi römink.
LILI Kedves.
MIKLÓS Apu találta ki.
LILI Bocs.
MIKLÓS (nevet) Nem eredeti?
LILI De.
MIKLÓS Anyu kevésbé jó benne. De nagyon akarja, hát hagyom.
LILI Miklós és Martina világa.
MIKLÓS Magyarul beszélő, fekete és fehér horror-vígjáték...

(Színváltás. Félelmetes zajok, zörejek. Lili ájultan fekszik a földön. Miklós felsegíti. A háttérben megjelenik a zombi Martina fehér, véres hálóingben. Topog, nem mozdul. Miklós fél. Hirtelen megindul Martina, Miklós sikítva dobja el Lilit.)

(Újra a jelen. Lili egy díszes üveglapok közé ragasztott érmét vesz le a polcról.)

LILI Ez micsoda?
MIKLÓS Tessék?
LILI Egy ötcentes.
MIKLÓS (elveszi) Apué.
LILI Hiányzik?
MIKLÓS (csend) Nem.
LILI Hm.

(A háttérben megjelenik Martina. Figyeli őket. Miklós észreveszi, hogy Lili milyen kéztartással ül: Miklós tartja így a kezét.)

MIKLÓS A kezed... furán tartod.

LILI (nem érti)

MIKLÓS Miért így?

LILI Nem tudom. Nem gondolkoztam még rajta.

MIKLÓS Ijesztő.

LILI (nevet) Mert?

MIKLÓS Mert...

LILI Zavar?

MIKLÓS (elkomorul) Lili, többet ne gyere!

LILI (nem érti) Tessék?

MIKLÓS Meg tudod írni egyedül is. Már nem tudok segíteni.

LILI De miért?

MIKLÓS Már nincs értelme. Vége.

LILI Annyira jó volt eddig ez az este. És nem csak az este.

MIKLÓS (néz) Sajnálom, de ez az összkomfortos élet kétszemélyes. Bérló-
nek nincs helye benne.

LILI Maradok.

MIKLÓS Nem akarom.

LILI Akkor is.

MARTINA (leül) Hol tartottunk? (feszült csend) Töki, tudtad, hogy Lili éne-
kesnő? (csend) Mi van?

MIKLÓS Nem vagyok jól.

MARTINA Sosem vagy jól. (Lilinek) Énekelsz nekünk valamit?

LILI Nem nagyon lehet zene nélkül.

MARTINA (Lili szemébe néz) Ha meg sem próbálsz, mindig vesztes maradsz!

LILI (iszik, nagy levegőt vesz) Jó.

(Lili énekel. Mozdulatlanul, illedelmesen kezdi, majd egyre jobban bevadul, a végén már dobálja magát, rázza haját.)

LILI A hal, a hal, a hal, a hal, a hal, a hal meghal.
A hal, a hal, a hal, a hal, a hal, a hal meghal.
Ha nagy a hal, ha nagy a hal, a hal akkor is meghal.
A kicsi, kicsi, kicsi, kicsi, kicsi hal is meghal.
A hal nem hall, de minden hal meghal.

MARTINA (döbbsent csend) Ez...

MIKLÓS (nevet) Ez mi?

LILI Az egyik számunk.

MARTINA Ez zene?

MIKLÓS Anyu, te nem értheted.

MARTINA Nincs is mit.

MIKLÓS Filozofikus mű. Ugye, Lili?

LILI Mi más?

MARTINA Te meg feléledtél hirtelen?

MIKLÓS Elmúlt.

LILI Nem tetszett?

MARTINA Hááát...

MIKLÓS Nekem nagyon.

MARTINA A férjem is zenélt. Mindent csinált.

MIKLÓS Anyu, ne...!

MARTINA Szégyelled apádat?

MIKLÓS (csendben) Nem.

MARTINA A férjem egy csodabogár volt. A Nemzeti előtt láttam meg először. Olyan szép volt, mint *Soós Imre* a *Körhintában*. Mint egy film-sztár, úgy ült a lépcsőn. Szerelem első látásra. Követtem minden-hová. Kéz a kézben. Annyi csókot nő még nem kapott, mint én tő-le! Csak hát... rosszkor voltunk rossz helyen. Az a rendszer nem komálta az ilyeneket. Zenélt, verselt, táncolt, olyanokat festett, hogy zokogott, aki látta! Rengeteget olvasott. Írt, rendezett. És ő volt az első mindenhol. Micsoda főszerepeket írt nekem! Mert én sem voltam egy senki, az is hozzátartozik. Lehettem volna színész, nem vitás! (idéz) „Megérik a pénzüket mind. Finom alakok! Ami szép, okos és kellemes magukban, azt átadják a papírnak. Ha lete-szik a tollat, már nem marad a feleség számára semmi. Alig várják, hogy a sok fennkölt álmodozás után ordinárék és türelmetlenek lehessenek. Hát mért szeressem akkor én magukat? Azt mondom, hogy ami egy íróban kellemes, azt két pengő hatvanért megveszem egy könyvkereskedésben és elolvasom.” (csend) Ezt ő írta. Az illet

engedték. Csak ez az akaratos ember többet akart. Nekiment mindennek, mindenkinek. Nem lehetett lefékezni. Pedig hányszor mondtam neki...! Aztán nem akart lemaradni az *Orfeosoktól*, kitálta, hogy Zsámbékon megépíti a saját kolóniaházát. Arról már le tiltottam. Nem akartam magyar hippi lenni. Jött a gyerek is, pénz meg semmi. És később sem. Én kerestem, abból éltünk. Szűkölködtünk. Aztán nyolcvannyolcban jött az amerikai állás, elengedtem. Mondtam, hogy vigye Tökit is. A nyelv miatt. (csend) Erre meghalt nekem. Ott, idegenben. (csend) Nem emlékszem az arcára. Nem emlékszem, milyen volt az utolsó találkozásunk. A búcsú. Mindent elfelejtettem. Nekem úgy maradt meg, ahogy először megláttam. Papucsban, mezítláb, szakadt rövidnadrágban, trikóban, szájában a füstölgő fecskével. És nevetett a szeme. Az a kék szeme...

MIKLÓS (rázza a fejét)

LILI Nagyon szép történet.

MIKLÓS Anyu... ez miért kellett?

MARTINA Nem azt mondom, hogy a különleges embereket könnyű elviselni. Felnézni rájuk jó. És tudni, hogy ott vannak melletted. (Lilinek) Talán te is találsz majd egy ilyet! Töki is csodagyereknek indult. Aztán hétköznapi ember lett belőle! (csend) Kapcsold ki a zenét!

(Miklós lassan feláll, kikapcsolja. Hosszú csend.)

LILI Apukád híres volt, és nem is tudtál róla?

MIKLÓS Tudtam. És nem volt híres.

MARTINA (ordítva) Egy fenét nem! (feláll) Lányom, ne menj már sehova, elalszol itt a kanapén. Hozok ágyneműt. (kimegy)

MIKLÓS (sóhajt)

LILI Szóval itt alszom...

MIKLÓS (szertartásosan rágyújt) „I’ve seen things you people wouldn’t believe. Attack ships on fire off the shoulder of Orion. I watched C-Beams glitter in the dark near the Tannhauser Gate...”³

LILI Te dohányzol?

MIKLÓS Csak ha trauma ér.

LILI (csend) Milyen volt Amerika?

MIKLÓS Ingerszegény.

LILI Nem akarsz róla beszélni?

MIKLÓS Nem.

LILI (csend) Kár!

MIKLÓS Nagy kár...

LILI Én még nem voltam külföldön.

MIKLÓS (elnyomja a cigit)

(Jön vissza Martina az ágyneművel. Lili feláll, csendben hagyja, hogy az asszony megágyazzon neki.)

MARTINA Mi ez a füst? Mondtam, hogy a szobában ne dohányozz! Nyisd ki az ablakot! (Lilinek) Nem kell korán kelni, majd csendes leszek.

(Miklós kinyitja az ablakot.)

MIKLÓS Aludhat a szobámban is.

LILI Jó lesz itt.

MARTINA Jó lesz itt. (Mikinek) Mielőtt lefekszel, csukd be az ablakot, meg ne fázzon ez a lány! Te is aludd ki magad! Jóéjt!

(Martina puszit ad Miklósnak, kimegy. Miklós még egy darabig ácsorog, majd ő is követi anyját, de a félhomályban megáll, nézi a lányt. Lili átöltözik, lefekszik. Zene: Rachel’s Song”. Miklós hallgatja egy darabig, majd leint a zenét. Csend.)

³ Részlet R. Scott: *Szárnyas fejedelmű c. filmjéből.*

(Néhány órával később. Hajnal, Miklós oszon ki álmos szemekkel. Alsónadrágban van. A sötétben próbálja meglesni a lányt. Lili ijedten felül a kanapén. Felsikolt, villanyt kapcsol. Miklós egy párnát fog ágyéka elé.)

LILI (cinikusan) Megijedtem.

MIKLÓS Csak az ablakot akartam... (becsukja, csend) Tartalmas este volt.

LILI Az. (ásít)

MIKLÓS Na?

LILI Félmeztelenül egész jól nézel ki.

MIKLÓS (zavarban van)

LILI Sokkal fiatalabbnak.

MIKLÓS Én...

LILI Miért, azt hiszed, a nőket hidegen hagyja, ha egy meztelen férfit látnak? Nem vagy kissé hímsoviniszta? (nevet) Csak viccelek. Bocs, nagyon fáradt vagyok.

MIKLÓS Szerinted van egyéniségem?

LILI Szerintem? Nincs. (megrázza magát) Egyfolytában idézgettek anyukáddal. *Einsteintől* már kiütést kapok. Mintha nem lenne saját gondolatotok. *Feldmár* azt mondta, *Weöres Sándor* ezt mondta, *Peter Brook* így mondta... Nem érdekel. És ez az életminta-rablásod! Komolyan azt gondolod, hogy neked bladerunnernek kell lenned? Vagy nexus-mittudomén-hánynak?

MIKLÓS Hat...

LILI (nevet) Te ember akarsz lenni. (komolyan) Miért, mi vagy? Hűtőgép? (nevet) Ez annyira gyerekes. És ne akarjál úgy táncolni, mint *Ian Curtis*. Mert nem vagy olyan. Ne akarj utánozni senkit! Úgysem tudsz. Ez van.

MIKLÓS (csend) Hű...

LILI (csend) Amúgy igazad volt. Nem *Anakin* hagyta el a gyerekeit.

MIKLÓS Nagyszerű...

LILI Tudott róluk, csak elrejtették előle. De kereste őket. Persze nem egy szent céllal, de az ügyet tekintve ártatlanul vádoltam.

MIKLÓS Mi a fenéért kell most *Anakin Skywalker* családi életéről beszélned?

LILI Csak eszembe jutott.

MIKLÓS Megérint a téma, ugye?

LILI A szeretet? Persze. (csend) Anyukám korrektül megfelelt a sztereotípiáknak: a szeretet egyenlő az anyával. A kérdés, hogy az anyai szeretet vajon ösztönszerű-e, valamiféle univerzális női alapérzés? Vagy egy történelmileg és helyileg meghatározott társadalmi viselkedési forma? Nincs rá válasz. Az anya gondoskodik a gyermekéről, sőt, hogy én is idézzek valakit, Freud ehhez hozzátette: a gyermek tudatalattijáért és a vágyaiért is az anya a felelős. A gyermeke boldogságáért és boldogulásáért. És az apa? Az apa: van. Lett. Hiányzik. Olyan fájdalom a hiánya, amit nem tompíthat még egy odaadó anya-rabszolga sem. (Miklósra néz) Ez az én történetem. Ezért gyűlölöm *Anakin Skywalker*t. Szeretnék találkozni azal az apával, akiről álmodni szoktam. (csend) Giccses, mi?

MIKLÓS Sokat tudsz az emberekről.

LILI (gúnyosan) Ez lesz a szakmám. (ásít) Nagyon álmos vagyok. Ne haragudj!

MIKLÓS A hal nem hall, de minden hal meghal. (Lili nevet) Aludnál?

LILI Szeretnék. (ásít)

MIKLÓS Álmodj egy jó apát! (csend) Az enyém egy szar alak volt. Disszidáltunk nyolcvannyolcban. Rossz volt vele. Aztán anyám visszavásárolt tőle. Káapéért. Ilyen volt az apám. (csend) Megölte magát.

LILI (csend) Nem tudtam. (ásít)

MIKLÓS Itt, nálunk, a józanész és a megszokás elve szerint, nincs helye egy harmadiknak. Sajnos.

LILI (nagyon álmos)

MIKLÓS De jó, hogy itt vagy. És maradj még. (feláll) Folytassuk!

LILI (félálomban) Jóéjt.

(Színváltás. Sivatang, rekkenő hőség. Távoli zajok, állathangok, lónyerítés. Miklós áll mezítláb a homokban, vállán apját tartja – csak a csizmát látjuk. Szájában egy harmonika. Meg-megroggyan, nem tudja tartani a súlyt. Folynak a könnyei.)

(Sötét.)

3.

(Lili érkezik csinos, lenge tavaszi ruhában. Kihívó a megjelenése!)

LILI (nézőknek) Tavasz van.

(Körülnéz, senki sincs, várakozik. Kicsapódik a szekrényajtó, Miklós ül benne, fején egy alufóliába tekert tölcser. Lili nem ijed meg, értetlenül néz rá.)

MIKLÓS Na?

LILI (nem érti)

MIKLÓS Segítetek: *IMDb* 6.9 pont. (Lili nem érti) Indiai származású rendező. (csend) *Puzsér* kolléga lehányná és porrá égetné az összes kópiát.

(Lili nem válaszol. Miklós leveszi fejről a tölcser, kilép a szekrényből. Letörten leül.)

LILI (nem mozdul)

MIKLÓS Most mi van?

LILI (csend) Mi volt ez?

MIKLÓS Csak kérdezni szabad?

LILI Mert?

MIKLÓS Tudom én?

LILI (nevet)

MIKLÓS (zavartan) Szép vagy.

LILI Tudom. (megvonja a vállát) Melyik film volt?

MIKLÓS *Jelek.*

LILI Hm.

MIKLÓS Nem láttad?

LILI Nem.

MIKLÓS *Hatodik érzék?*

LILI Azt igen. Tetszett.

MIKLÓS *Shyamalan*. Ő rendezte mindkettőt. Nem igazán értem, miért lett Hollywoodban közellenség, de így van. Talán ezért kedvelem! Van felelősségtudata. Néptanító. (nevet) Hülyeség. Hagyjuk...

LILI Megírod helyettem?

MIKLÓS (csend) Az esszét?

LILI Ühüm.

MIKLÓS Nyolc hónap után ide lyukadtál ki. Tetszik.

LILI Nem megy ez nekem. Már sajnálom, hogy bevállaltam.

MIKLÓS Mégis jöttél, minden héten.

LILI Érdekes volt. (csend) Megkedveltelek. Sajnos...

MIKLÓS Mert?

LILI (indulatosan) Ne kezdjük ezt a *halivudi* ál-intellektuális párbeszédet, jó?

MIKLÓS Akkor? Ne beszéljünk?

LILI De.

MIKLÓS Próbállak megérteni.

LILI Én is.

MIKLÓS (nevet) Te kezded.

LILI Nem.

MIKLÓS De igen.

LILI Beléptem ezen az ajtón, és olyat mutattál nekem, amitől színem lett. Megmutattad nekem, ki vagyok. Szürke voltam, mint az átlag. És egyedül, hangtalanul éltem. Tudod, az emberek nem beszélgetnek. Itt, április 23-án délután 6-kor, Budapesten az emberek nem beszélgetnek egymással. (csend) A filmekben mindig.

MIKLÓS Kivéve Deckard, az érzelmesen mogorva szárnyas fejevadász.

LILI Kivéve.

MIKLÓS (csend) Mit akarsz tőlem?

LILI Nem tudom. Már nem tudom.

MIKLÓS Anyám haragszik rám. (csend) Miattad.

LILI Tudom.

MIKLÓS Tudom, nem tudom, tudom...

LILI (csend) Miki, lassan végeztünk, ugye, tudod?

MIKLÓS Tökéletesen tisztában vagyok veled. Jön a finálé. Aztán a felirat.

LILI A stáblista. (nevet) Hány karaktert eljátszottunk!
MIKLÓS Én voltam a bamba.

(Minden karaktert el is játszanak.)

LILI Én meg a szigorú rendőrfőnöknő.
MIKLÓS Nyugdíj előtt álló fekete nyomozó.
LILI Apáca a szerzetesrendben.
MIKLÓS Meg a diákokthozba költöző vidéki lány. Én meg a holt költők liberális tanára.
LILI Lolita?
MIKLÓS A magányos western hős.
LILI Mata Hari.
MIKLÓS Szerelmes Shakespeare.
LILI Áldozat a zuhanyzóban.
MIKLÓS (csend) Ki a gyilkos?
LILI Anyád.
MIKLÓS (csend) Az anyám.
LILI Ez jó játék.
MIKLÓS Anyámból gyilkost kreálni. Ja. Jó játék.
LILI Mintha alkotnánk valami felejthetlent!
MIKLÓS Lili, ez nem az. Ennek, sajnos, semmi köze az alkotáshoz.
LILI Ne kezd!
MIKLÓS Csak szeretetből lehet alkotni. A képzelőerő mindennek az alapja. Beleselni a gömbbe. Nincs ennél érdekesebb. Fürkészni a jövőt.
LILI Mi lenne, ha...
MIKLÓS Igen. A játék neve: mi lenne, ha...
LILI Tudod...
MIKLÓS Tudom.
LILI Elmegyek.
MIKLÓS El?
LILI (bólint) Anyukámmal találkozom. Van miről beszélgetnünk...
MIKLÓS Az esszét megírom. Majd eljössz érte?
LILI Hát persze. (elmegy)

MIKLÓS Szia.

(Jön Martina, leül, olvas. Miklós téblábol egy kicsit, majd leül anyja mellé.)

MIKLÓS (csend) Hogy halt meg apu?

MARTINA (fel sem néz) Fölkötötte magát.

MIKLÓS Azt tudom. (csend) De milyen volt?

MARTINA Te éltél vele. Nem tudom.

MIKLÓS (kiüti a könyvet anyja kezéből) Ne csináld már! Hogyan halt meg?

MARTINA (szúrós szemmel) Gyenge volt. Feladta.

MIKLÓS Miattad?

MARTINA Miattam? Mit képzelsz!

MIKLÓS Csak kérdeztem.

MARTINA (szívéhez kap) Nem bírom én ezt. Valami nagy bajom van, hidd el.

MIKLÓS Menj el orvoshoz!

MARTINA Én szerettem apádat. Úgy is, hogy tudtam, viszonzást nem kapok. Mindenki beleszeretett, aki beleszeretett. És ez nem szóismétlés. Ez volt az életem mellette.

MIKLÓS Bezártad.

MARTINA Aztán kiengedtem. Megpróbálhatta, nem ment neki.

MIKLÓS (csend) Olyan ez a mi családunk, mint a hekk. A teste, a finom, ropogós hal, az ehető része az, amit megmutatunk a világnak. De a feje, amit soha senki sem lát, ronda, félelmetes, visszataszító. (csend) Felmászol Dobogókőre, hogy energiát nyerj a szívcsakrából. Csak szíved nincs hozzá. (csend) Kegyetlen vagy anyu, tudod?

MARTINA (méltósággal) Túlélő vagyok. Nem kegyetlen.

MIKLÓS (feláll, kimegy)

(Martina felveszi a könyvet, olvas tovább. Remeg a keze, egy könnycsepp kúszik végig az arcán. Letörli.)

MARTINA Miért mindig én? (némán zokog)

(Néhány órával később. Martina ugyanúgy ül. Kopogás, majd lépések.)

LILI (jön) Szia, Martina. (csend) Miki?
MARTINA (szárazon) Köszönöm, hogy eljöttél.
LILI (ijedt) Kaptam egy sms-t Mikitől, hogy azonnal jöjjenek.
MARTINA (sejtelmesen) Igen. (az asztalra teszi Miklós mobiltelefonját)
LILI Te küldted?
MARTINA Itt az ideje, hogy elbeszélgessünk. Ezért hívtalak.
LILI (leül) Miki nincs itt?
MARTINA Lili, én többet vártam tőled. Nem erre a szerepre szerződtettek. Ezen most változtatni fogunk. Átírjuk a forgatókönyvet.
LILI Mi történt?
MARTINA Játszod a mit sem értő szúzlányt. Nem áll jól neked.
LILI Nem játszom senkit.
MARTINA Engem nem téveszt meg, kishúgom! Nem tudom, mit akarsz, csak azt látom, hogy nem jó ez így. Elmondom, amit akarok, aztán utoljára lépsz ki ezen az ajtón. (feláll) Engem megedzett az élet. Nekem olyan ösztöneim fejlődtek ki, ami másnak nincs. Én megérezem a bajt.
LILI Hol van Miki?
MARTINA Nem kell ide a fiam. Meghallgatsz, és eltűnsz az életünkből.

(Zene: „Man With A Harmonica”.)

LILI Oké. (keményen) Tudtam, hogy te vagy a keményebb dió.
MARTINA Keményebb dió? Te most költői akarsz lenni?
LILI Volt kitől örökölnöm.
MARTINA Lilikém, te velem ne akarjál kikezdeni. Nem tudom miért jöttél, nem is érdekel. Neked a fiam kell. Hát nem!
LILI Már nem kell a fiad.
MARTINA Ne hazudjál nekem! Látom én, miben mesterkedsz!
LILI (megnyugodott) Tényleg nem kell Miki.
MARTINA Mit gondoltál? Kétszer annyi idős, mint te! Mit kezdenél vele? Ez nem férfi. Ez alkalmatlan párkapcsolatra. Csak én értek a nyelvén. És nem hagyom!
LILI Martina...

MARTINA Kuss!

LILI Hogy beszélsz velem?

MARTINA Gyűlöllek. (lenyugszik) Habár... igazad van, maradjak higgadt! Én hoztalak ebbe a házba, egy játszótársnak szántalak, egy kisállatnak, akit lehet simogatni, vagy kirakni az ajtó elé. Szeretni és semmibe venni. De te, kisanyám, alkalmatlan vagy erre a szerepre. Neked minden kell, te kis önző picosa! Hát figyelj rám...

LILI Martina...

MARTINA Csend! Elmondom, aztán nem látjuk többé egymást.

LILI (sóhajt, de nem szól)

MARTINA Emlékszem, mikor megszülettem Tökit, féltém. Még gyerek voltam magam is. (tenyerét simogatja) Puha, feszes volt a bőröm, olyan sűrű hajam volt, mint a drótkefe. És csillogott a tekintetem... Tudod, mit jelentett az? Életörömöt. Hárman lettünk. És a család lett az én börtönöm. Ott állt mellettem az az idegen férfi. Lógott rajta a ruha, ápolatlan volt, szürke tekintetű. Egy senki! Ő volt a férjem. Nem akartam, hogy az legyen. Kitettem a szűrét. Aztán felnőtt a fiam. Felnőtt lett? Ahhoz élnie kéne! Sose volt szerelmes, talán csak egyszer, de jobb is így. Tudtam, hogy mire számíthatok. Mert ismertem az eredetét. A génjeit. Mellette maradtam, elfogadtam annak, ami, és rátettem az életemet. Feláldoztam magam. (csend) Azt hiszed, melletted könnyebb lenne neki? Hogy bírná ki? Még ha alkalmas lennél rá! Csak rád kell nézni, s egyből látja mindenki, hogy fogalmad sincs az életről. Egy ember életéről beszélek! Úgy gondoltad, hogy lesz egy macskád, vagy kutyád, megeteted, leviszed az udvarra, aztán játszogatsz vele? Mikinek törődés kell, odafigyelés. Tudod te, mint jelent a szó: alázat? Minden pillanatban látnia kell, hogy érte vagyok! Einstein mondta: „Csak azt az életet érdemes végigélni, amelyet másokért élünk.” Nem értheted ezt meg. Nekem nincs más az életemben. Neked annyi minden lesz még. Annyi minden lehet! Miért vagy itt? Miért akarod elvenni tőlem? Az apád lehetne...

LILI Ő az apám.

(Csend.)

MARTINA Mit... mondtál...?

LILI Az unokád vagyok.

MARTINA (rosszul van) Nem kapok... levegőt...

LILI (mutat egy fényképet) Ő az anyám.

MARTINA (nem kap levegőt) Ki...?

LILI Hogy tehetted ezt velem? Hogy vehetted el az apámat? Te vagy a felelős. Ugye, tudod? Anyám még gyerek volt, és a nagy-nagy szerelme szó nélkül lelépett Amerikába. Emlékszel? Anyám megkeresett. Meg sem kérdezted tőle, hogy miért. Miattam, tudod? Miattam jött el hozzád, hogy az apám is tudja, hogy lesz egy lánya. S te kegyetlenül elküldted. Martina, te egy önző ember vagy. Nem is ember: egy... állat.

MARTINA (alig tud beszélni) Nem lehet... Te nem lehetsz...

LILI Egész életemben éreztem, hogy valami hiányzik. Anyám, az a szerencsétlen, ő elhitte, hogy végleg eltűntetek az életünkből. Még engem akart óvni! Engem nem kell megvédeni. Én is lehetek vadállat, én is lehetek ösztönlény. A harmóniának vége, Martina. Győztem.

MARTINA A fiamat... a fiamat ne... őt ne...

LILI Még nem végeztem. Miklós még hátravan. Befejezem, és elmegyek. És boldog leszek. Boldog leszek nélkületek.

MARTINA Orvost...! Hívj... orvost!

(Lili sokáig nem mozdul, majd előveszi mobilját.)

(Színváltás. Miklós guggol a sarokban, remeg. Árnyékként megjelenik apja.)

MIKLÓS Azt hittem, már nem is jössz. (csend) Ott fekszik a szobájában, beinjekciózva.

APA „Szedd össze magad! Különben meg kell, öljelek! Ha nem élsz... nem játszatsz! És ha nem játszol...”

MIKLÓS Megint a játék! Ez a *Nexus-6* duma, ez a mindenek feletti bölcsesség. Nem unod még? Itt élsz az agyamban, kikészítesz, kizsigerelsz, elzárod az egyéniséget, az énem... Négyyszer próbáltam már... Öt-ször. Nem tudom megtenni. Öt szánalmas búcsú ettől a szar élettől!

APA „Hat... hét! Kárhozat, vagy öröklét?”

MIKLÓS Utállak! Kitörölni akarlak, innen. (fogja a fejét) Nesze, az érméd!

(Hozzávágja az ötcentest, az üvegborítás eltörik.)

- APA** *Ez fáj! Nem volt túl ésszerű. Nem beszélve arról, milyen sportszerűtlen!* (nevet)
- MIKLÓS** (feláll)
- APA** *Hová mész?*
- MIKLÓS** Nem hallgatlak tovább. (megáll) *Illetve... Tudod mit? Kérdeznék valamit. Rettegek az egyedülletektől. És mégis egyedül vagyok. Az én választásom, tudom. De miért? Hm? Miért?*
- APA** *Különös élmény félelemben élni, ugye? Pontosan ezt jelenti a szolgaság.*
- MIKLÓS** *Milyen szolgaság? Szabad vagyok. De annyira szabad, amennyire te sohasem lehettél. Mert nem volt meg a képességed, tudod? Annyira szájalmas arra gondolnom, hogy mi lett volna, ha...! Ha maradsz. Mellettem. És látnád ezt! Most vagyok annyi idős, mint te... akkor. Két felnőtt férfi. Mit mondasz? Mire emlékszel? Mire akarsz emlékezni? Mire tudsz emlékezni? Élnek még azok a pillanatok, amikor apa és fia voltunk? Azok a tíz percek, amikor hozzám szóltál, engem néztél, engem láttál, amikor felvillant a reménye annak, hogy van egy apám, aki... nem egy szájalmas, szar alak!*
- APA** *Mindezek a pillanatok elvesznek az időben, mint könnyecseppek az esőben. Az időm lejárt.*
- MIKLÓS** (legyint) *Menj a picsába!*

(Az apa elsétál.)

(Jelen. Napokkal később. Miklós ül a kanapén egy takaróba tekerve. Ölében egy kisebb bőrönd, mellette egy nagyobb, kezében a kamera. Lili áll előtte.)

- LILI** *Filmezel?*
- MIKLÓS** *Törlök.*
- LILI** *Aha.*
- MIKLÓS** *Delete.* (Deletének mondja.)
- LILI** *Jöttem az esszéért.*
- MIKLÓS** (mutatja) *Ott van. Az asztalon.*

(Lili nézegeti a szépen bekötött esszét. A borítón a cím: „A Tanhauser kapu kulcsai”, és a szerző: Erkel Lili.)

LILI (csend) Tulajdonképpen mi az a Tanhauser kapu?

MIKLÓS Semmi. Egy nem létező csillag, vagy naprendszer, nem tudom. *Rutger Hauer* találta ki. A *Szárnyas fejeadásban*. Tudod, német színész, német legenda. De jól hangzik.

LILI Ja.

MIKLÓS Van egy álmvilágom. Filmekben vagyok szereplő. Az a baj, hogy ez az álmvilágom ugyanolyan nyomasztó, mint az életem. Kétszersült. (végzett a kamerával)

LILI Milyen volt az USA-ban élni?

MIKLÓS Unalmas és szorongó. Húsz éves voltam. A szerelemtől és anyámtól szakított el az apám. Két nőt feldolgozni, egyszerre, túl nagy feladat volt nekem. Érzékeny lélek vagyok, tudod? A *Titanicot* is végigbőgtem.

LILI (nevet) Én is.

MIKLÓS Hasonlítunk.

LILI (csend) Elköltözől?

MIKLÓS El.

LILI Hová?

MIKLÓS Messzire. Távolság anyámtól.

LILI Jól van?

MIKLÓS Nem beszél napok óta. Csak fekszik az ágyán, nézi a plafont. (csend) Nem tudom, ki vagy te. Nem tudom, mi a feladatod. De érzem, hogy valamiért találkozoznunk kellett... Hogy mondjam szépen, hogy ne legyek erőszakos, de mégis megértsd...? Stílszerűen: újraszocializáltál.

LILI (elmosolyodik) Tudom.

MIKLÓS Én nem járok moziba. Nem ültem és sohasem ülök repülőre. Színházba sem járok. Mert félek mindentől, ami egy irányba visz. Nem szeretek előre nézni. Kíváncsi vagyok arra, ami mellettem van, ami mögöttem van. Kíváncsi lennék. Ezért inkább lehajtom a fejem. A földet nézem. Ez az életem. Ez volt az életem. „A múlt gonosz kételtű. Érzékeink számára egyszer s mindenkorra elveszett és holt, jelenléte és elpusztíthatatlansá-

ga azonban szívósan kitart az emlékezetünkben.” (mosolyogva) Einstein.

LILI Miért akarsz gyávának tűnni?

MIKLÓS Én gyáva? (sóhajt) Gyenge vagyok.

LILI Dehogy. Választottál egy könnyebb utat. Kerülsz a konfliktusokat. Elástad magad, mint egy élőhalott. És nem akarsz a felszínre jutni. Egy szar alak vagy inkább. Egy magányos senki.

MIKLÓS Moralizálsz?

LILI Divatos szóval: demagóg vagyok.

MIKLÓS A magány rohadt fájdalmas, amikor az ember fiatal, de kimondhatatlanul csodálatos, amikor öreg. Igen, az lettem. Úgy, hogy sohasem akartam megöregedni. Lett - ahogy anyám mondaná. Azt nem tudom, apám hogyan mondaná. Mit nem adnék, ha tudhatnám! Egyszer beszélgettem csak vele. Egyszer! Semmi bölcsesség, semmi felnőtt nem hangzott el. Nem is egy afféle klasszikus apa-fiú diskurzus volt. Csak egy monológ. Apám monológja. Akkor találkoztunk utoljára. Én másnap indultam haza, ő pedig megvette a kötelet, megírta a három soros elbocsátó *széplevelét*, aztán a *Rashid* kocsmájára nyíló ablaknál ellökte a mahagóni konyhaasztalt. Azon az estén egy hosszú mondatot hallgattam végig tőle. Nem is emlékszem rá. Csak egy szakaszra. (idéz) „Az élet néha szar. Néha meg szép. De teljesen mindegy, mert egy apa negyvenvalahány évesen csak arra az egyre gondolhat, hogy majd egyszer a fia negyvenvalahány éves lesz, és éppen úgy érzi, hogy az élet szar, s akkor csak egy embertől kérdezheti meg, hogy tényleg így van-e. Az apjától.” Erre emlékszem. És ezt gyakran megkérdem tőle, hogy tényleg így van, apám? De rohadtul nincs válasz. Mert nincs apám. Csak *Humphrey Bogart* van, *Rutger Hauer*, *Woody Allen*, *Bruce Willis*, *Paul Giamatti* és még ezer arc. Apa-arcok. Az egyetlen, ami megnyugtat, az, hogy ezt a felelősséget sohasem kell megélnem. Mert fiam sincs. Se apám, se gyereke. Anyám van, meg az ő gyereke. (csend) Egyszer anyám rávetett, hogy elvállaljak egy amatőr színházi fesztivált. Zsűrizést. Kritizálnom kellett színházcsinálókat. Megpróbáltam. Amikor kritizálsz, akkor jövendölsz. Fogadsz arra, aminek a józanész szerint elkövetkeznie kell. Szerencsejáték ez. A szerencsééhez pedig semmi köze a józanságnak. Hát

még a realitásnak! Nyerni csak kevesen nyernek. A többség melléfog. És ebből ered a düh. A méreg. A kritika nem más, mint méreg. Csak ritkán javít, inkább pusztít. És jó pusztítani? Egy faszt jó! Ezért nem szóltam egy szót sem. A társaim beszéltek. Sokat. Olvastad *Asimovtól az Alapítványt*?

LILI (nemet int)

MIKLÓS Van benne egy jópofa leírás egy szerkezetről. A szimbolikus logika alapján működő gépről. Vagy valami ilyesmiről, már nem emlékszem pontosan. A lényege, hogy analizálja a beszédet, majd százalékosan kiadja, mennyi is volt belőle a mondanivaló. A lényeg. Hát, a zsűritársaim nullára teljesítettek. És a sokat beszélők is, mind. Most éppen én is. Semmit nem mondok. Semmi lényegeset. Mert egy szóval megmagyarázhatnám, mi is a lényeg. Elbasztam. Visszafordíthatatlanul. Kritikának helye nincs. Ez van.

LILI (csend) Búcsúzó. Elértünk a végére. A feladat megoldva.

MIKLÓS Megoldva? Itt csak egy esszé lett megoldva. Jelesre.

LILI Jóra fordult az életed. Még nem látod. Én nem ezt akartam. Örülj neki, hogy nem kell kikódogolni magad. Lehetsz hős is, ha akarsz.

MIKLÓS *Ridley Scott*, az a faszkalap, azt állítja, hogy *Deckard*, a fejevadász, igazából nem ember. Hogy ugyanolyan, mint a többi. Egy gép. Egy életért harcoló gép. De az nem lehet!

LILI „Lófaszt, nehogy má’, te vagy a *Blade Runner*.”⁴

MIKLÓS Én én lettem.

LILI Élsz, amíg meg nem halsz. (csend) Hiányozni fogsz.

MIKLÓS Elfelejtess majd. A temetők tele vannak nélkülözhetetlenek hitt emberekkel. (kedvesen) Nem akarok nélküled élni... Úgy kellesz nekem, mint *Leeloo* az emberiségnek. És *Bruce Willisnek*...

LILI (csend)

MIKLÓS (komolyan) Porba alázom magam, csak ne menj el!

LILI Bocs...

(Lili elindul, majd megáll. Miklós nem tud mozdulni.)

⁴ Részlet R.Scott: *Szárnyas fejevadász c. filmjéből*.

MIKLÓS Fáradt vagyok. Elfáradtam...

(Színváltás. Játék a jelennel és a kitalációval. Zene: „Love Theme”. Miklós lefekszik, szemeit nehezen tudja nyitva tartani. Lili lassan átváltozik. Kedvesen, de mosolytalanul néz Miklóásra. Leveszi felsőjét, egy topban van, vállalai csupaszok. Kimért, kecses mozdulatokkal kibontja haját. Lassan. Miklós nehezen, de feláll, odalép a lány mögé. Megcsókolja a vállát, arcát kibontott hajába túrja. Lili megsimogatja a férfi vállába markoló kezét. Állóképpé merevednek. Zene leáll.)

(Újra a jelen. Lili elindul. Miklós erős mozdulattal megragadja, öleli, csókolja. Végül hátulról átkarolja, melleit markolva húzza magához. Lili nem ellenkezik.)

LILI A lányod vagyok.

(Miklós hirtelen elengedi Lilit. Hosszú csend után a tenyerét nézi, majd sebesen törölgeti nadrágjába. Lili nem mozdul egy darabig, majd elrohan. Sötét. Felvillanó fényekben Miklóst és anyját látjuk, ahogyan a szoba különböző pontjain állnak némán. A fényváltások tempója egységes. Majd egy hosszabb sötét után Martina szólal meg. Anya és fia nem néznek egymásra. Továbbra is csak pontok vannak megvilágítva, hol a beszélő, hol a hallgató.)

MARTINA (csend) Csak olyan életet szabad élni, amiben hiszünk. Az a jó élet, amikor másokért élünk. (csend) Én nem tudtam. Fiam, én ezt nem tudtam eddig.

MIKLÓS Elmegyek.

MARTINA (sóhajt)

MIKLÓS Elhagylak, anyu.

MARTINA Miklós, szeretlek...

MIKLÓS (szárazon) Gyűlöllek.

MARTINA Fialatúr, eddig tartott a jókedvem! Leülsz a seggedre, és nyugton maradsz! Elegem van ebből a kamaszos hevületből! Mit képzelsz? Mit képzelsz te magadról?

MIKLÓS Elmegyek.

MARTINA Elmész ám a tudod hová! Az a kis kurva elvette a maradék eszedet! Itt maradsz, eszed a főztömet, felveszed a kivaszt ingjeidet, éled a világ

legboldogabb és legegyszerűbb életét! Velem te nem csinálod ezt! Velem te nem csinálhatod ezt! Azt hiszed, csak úgy elpocsékolok egy életet? (Miklós hátat fordít) Várj, még nem fejeztem be!

MIKLÓS Mit akarsz még elmondani, anyu?

MARTINA Tudod te jól! Tudod, de soha nem vállalod, mert soha semmit nem mertél vállalni, ami neked kényes. Kényes, picim, érted? Annyira szánalmasan gyáva vagy még mindig, hogy az agyad teljesen kikapcsolod, ha rólad van szó! De én is vak vagyok, vak vagyok, mert nem láttam, hogy egy aljas kis árulót melengettem... (szívére mutat) Itt. (sírva vihog) Nem várok én hálát, nem várok én semmit, egy rohadt kölyköm van, az is ellenem fordul, megszoktam én ezt már, réges-régen, mindenki csak kihasznál, felhasznál, elhasznál...

MIKLÓS Baszhatnál...

(Martina megpofozza Miklóst.)

MIKLÓS (hosszú szünet után) Van egy lányom.

MARTINA (csend) Amikor anya lettem, nem tudtam, miért. Miért szültelek? Kinek? Csak léteztél, mellettem. Ide-oda raktalak, mindig és mindenhol ott voltál. Megszoktalak. Megszoktam, hogy vagy. Elfogadtalak, felnveltelek, racionális életutat mutattam. Én nem tudtam, hogy az, amit érzek, az a szeretet. Engem nem tanított senki szeretni. Nekem ezt meg kellett tanulnom. Mostanra sikerült. Ez a tudás útja. Amit felfoghat az emberi agy, azt érti csak meg. Ilyen egyszerű. Mert ami nem egyszerűen elmondható, azt nem is érted egészen. Megértettem, miért vagy nekem. Én nem engedhetlek el. Én nem engedhetlek el!

(Sötét. Megszólal a zene - „Rachels Song” -, Martina sikítására fel-felvillanó fényekben azt látjuk, ahogyan Martina ellöki a fiát, aki nem védekezik. A nő egyre vadabbul üti Miklóst, aki nem mozdul. Martina többször elesik, haja kibomlik. Az emberi hangok elhalkulnak, a végén már csak a test tompa puffanását halljuk. Végül Martina már nem áll fel, csak visszafojtott hangon zokog a földön. Csend. Miklós mozdulatlanává válik, majd lehajtja a fejét – mint a *Szárnyas fejeadász* végén *Roy Batty*, a

replikánsok vezetője. Felvillanó fényekben látjuk a mozdulatlan férfit. Az utolsó felvillanó fényben Lili áll a színpad közepén, közvetlenül a nézők előtt.)

LILI Mondják, hogy az erkölcs nagyúr. Megjelöli az embert. Mikor a legerősebb, és mikor a leggyengébb. Erő a megbocsájtás. Gyengeség a bosszú. Erős az, aki legyőzi a tehetetlenségét, úrrá lesz indulatain. Gyenge az, akinek életét a bosszúvágy tölti ki. Én már tudom. Önmagamot legyőzni nem sikerült. Meggyőzni igen. A megtorlás lett életem értelme. Létem törvénye. Szeretet és bosszú: édestestvérek. Melyikük az idősebb? Melyikük a bölcsebb? Nem számít. A választás lehetősége tartja fenn ezt a fajt. Az embert. Aki megbocsájt, csak az tud szeretni. Csak aki nem felejt, az tud bosszulni. (csend) Gyenge, akinek életét a bosszúvágy tölti ki. (csend) Gyenge voltam.

(Felerősödik a zene - A *Nine Inch Nailstől* a „Dead Souls” -, Lili eltökélt, komoly arccal belekezd *Ian Curtis* „táncába”. A fény lassan leúszik. Sötét.)

(Függöny.)

Budapest, 2010.

ajánlott filmek listája

Szárnyas fejvadász

Control

Csillagok háborúja

[rec]

Jelek

Képtelen képregény

Volt egyszer egy vadnyugat

Lélekölő

Vanília égbolt

Az éj színe

Ötödik elem

Szellemekkel suttogó (tv)